

Valtuustoaloite, kunnan rakennus- ja peruskorjaushankkeiden kilpailutusehtojen tuomisesta kunnanhallituksen hyväksyttäväksi

Kunnanhallitus 05.02.2024 § 17
398/00.01.02/2023

Valmistelija

Tekninen johtaja: Harri Hoffrén, puh. 040 485 4037, harri.hoffren@iitti.fi

12.12.2023 jätetyssä valtuustoaloitteessa kaksi valtuutettua ovat esittäneet, että yli 150.000 euron kunnan rakennus- ja peruskorjaushankkeiden urakoiden kilpailutusehdot tuotaisiin litin kunnanhallituksen hyväksyttäväksi.

Vähintään 150.000 euron suuruisiin rakennusurakoihin noudatetaan hankintalakia ja kunnan omissa hankintaohjeissa olevia kansallisen kynnysarvon ylittäviä hankintoja koskevia määräyksiä.

Kansallisia hankintoja tehtäessä tulee ottaa huomioon hankintalaissa mainitut julkisia hankintoja koskevat tavoitteet ja periaatteet sekä muut säännökset. Hankintalain tavoitteiden mukaan hankinnat on toteutettava tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina ja hankinnat on pyrittävä järjestämään siten, että pienet ja keskisuuret yritykset ja muut yhteisöt pääsevät tasapuolisesti muiden tarjoajien kanssa osallistumaan tarjouskilpailuihin. Hankintalain tavoitteissa todetaan myös, että hankintayksiköiden on pyrittävä järjestämään hankintatoimintansa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti olemassa olevat kilpailuolosuhteet hyväksi käyttäen ja ympäristö- ja sosiaaliset näkökohdat huomioon ottaen. Hankintalaissa todettujen periaatteiden mukaan hankintayksikön on kohdeltava hankintamenettelyn osallistujia ja muita toimittajia tasapuolisesti ja syrjimättömästi sekä toimittava avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen. Suhteellisuuden vaatimukset tarkoittaa sitä, että hankinnan vaatimukset ja toimintamallit suhteutetaan hankinnan arvoon ja luonteeseen.

Kunnanhallitus on 20.11.2023 § 255 hyväksynyt uuden litin kunnan hankintaohjeen.

Kunnan hankintaohjeen mukaan kansallisia hankintoja koskevat mm. seuraavat määräykset:

- Hankintayksikkö tekee vuosittain myös arviota paikallisen ja alueellisen tarjoajamarkkinan mahdollisuuksista osallistua kunnan tarjouskilpailuihin.
- Kansalliset hankinnat on aina kilpailutettava. Hankinta tulee toteuttaa aina hankinnan luonteeseen ja kokoon suhteutettuna parhaiten soveltuvaa menettelyä käyttäen.
- Ehdokkaille ja tarjoajille voi kansallisissa hankinnoissa asettaa soveltuvuusvaatimuksia. Ne voivat koskea ehdokkaan tai tarjoajan rekisteröitymistä, taloudellista tilannetta esimerkiksi luottoluokitusta tai liikevaihtoa, teknistä suorituskykyä tai ammatillista pätevyyttä, esimerkiksi aiempaa kokemusta vastaavista hankinnoista.
- Soveltuvuusvaatimusten tulee olla suhteessa hankinnan kohteeseen.

Soveltuvuusvaatimuksilla on tarkoituksena varmistua urakoitsijan kyvystä toteuttaa hankinta.

Hankintaohjeessa todetaan, että hankintayksikkö määrittelee itse menettelyn kulun kansallisessa hankinnassa ja julkaisee hankintailmoituksen/tarjouspyynnön.

Tähän asti tekninen johtaja on käytännössä hoitanut urakoiden valmistelut tarjouspyyntöineen kuultuaan teknisen toimen johtoryhmää, ja muita asiantuntijoita: määritellyt urakkamallin, hankintamenettelyn (esim. avoin, rajoitettu) sekä hankintailmoituksen ja tarjouspyynnön kilpailutusehtoineen (esim. edellytetyt referenssit). Urakkavalmistelut tuodaan myös valiokunnan ja kunnan johtoryhmän tiedoksi, joissa kilpailutusmenettelystä voidaan käydä keskustelua ja antaa ohjausta virkamiehille.

Tekninen johtaja on ottanut valmistelussaan huomioon hankintalain ja hankintaohjeen säännökset, joissa on jo pitkälti linjattu periaatteita myös pienten ja paikallisten yrittäjien huomioon ottamisesta. Iitin kunnassa on otettu käytännöksi myös vuosittain järjestettävät hankintainfot, jossa kunta hankintayksikkönä ja paikalliset yrittäjät pääsevät tutustumaan hankeohjelmaan ja keskustelemaan tulevista urakoista.

Teknisen johtajan toimivalta hankinnoissa perustuu paitsi hankintaohjeeseen, myös hallintosääntöön. Kunnan hallintosäännön 22 §:n mukaan tekninen johtaja päättää kunnan rakennusurakasta talousarviomäärärahojen ja hankintavaltuuksien puitteissa sekä hyväksyy hankesuunnitelmat. Hankesuunnitelmien sisältö vaihtelee hankkeittain, mutta yleensä hankesuunnitelmassa otetaan kantaa myös hankkeen toteutustapaan. Sekä kirjaston että kunnantalon hyväksytyissä hankesuunnitelmissa on todettu seuraavaa: *”Peruskorjaushanke kannattaa lähtökohtaisesti toteuttaa ja kilpailuttaa kiinteähintaisella urakkamallilla, joka voi olla esim. kokonaisurakka tai jaettuna urakkana, jossa rakennusurakoitsija toimii pääurakoitsijana. Jaetussa urakkamallissa kunta kilpailuttaa kaikki urakat itse. Kilpailutus tulee tehdä julkisena kilpailutuksena, jolloin ei voida varsinaisesti vaikuttaa siihen keneltä urakkatarjouksia pyydetään, mutta joitain vähimmäisvaatimuksia ja kriteerejä kannattaa kuitenkin käyttää.”* Em. hankesuunnitelmissa ei ole lopullisesti lyöty lukkoon hankkeen toteutustapaa (urakkamallia), hankintamenettelyä eikä esim. referenssejä tai muita soveltuvuusvaatimuksia. Nämä tekninen johtaja on siis käytännössä päättänyt valmisteluun liittyen.

Toimivalta / tehtäväjako on osin päällekkäinen ja tulkinnallinen.

Mikäli toteutustavan, hankintamenettelyn ja tarjouspyynnön valmistelu- käytäntöä halutaan muuttaa niin, että kunnanhallitus hankintayksikkönä käytännössä hyväksyy käytettävän toteutustavan, hankintamenettelyn ja/tai tarjouspyynnön sisällön tai osia siitä, voidaan esim. muuttaa / tarkentaa hallintosääntöä ja/tai hankintaohjetta siltä osin tai antaa hankintaohjeen soveltamisohje noudatettavaksi jatkossa. Mahdollinen uuden käytännön tuoma käsittely/valmistelu kunnanhallituksen kokouksissa kuitenkin pidentäisi jo ennestään kiireisiä hankintojen aikatauluja.

Hankintaohjeen mukaan hankintaohjeen soveltamisesta tarkempia ohjeita antaa hallinto- ja talousjohtaja. Hallintosäännön 13 §:n mukaan

kunnanhallitus päättää kunnan puolesta yleisesti muista kuin valtuustolle yksinomaan säädetyistä asioista, jollei kuntalaissa tai erityislaeissa erikseen muuta säädetä, taikka jollei hallintosäännössä toimivallasta muuta määrätä sekä hallintosäännön 19 §:n mukaan kunnan toimialojen organisaatiosta, tehtävistä sekä tehtäväjaosta siltä osin kuin hallintosäännössä ei ole asiasta määrätty.

Kunnan päätöksentekoa uudessa hallintomallissa on selkeytetty kunnanhallituksen ja viranhaltijoiden kesken. Strategiset ja merkittävimmät linjaukset tehdään kunnanhallituksessa sekä kunnanvaltuustossa. Valtaosa päätöksiä tehdään viranhaltijapäätöksinä, jolloin hallitustyöskentely ei täyty liian useista käsittelyasioista. Myös valmistelutyö ja operatiivinen toiminta on syytä pitää viranhaltijoiden ja toimihenkilöiden tehtävänä. Nykyistä hallintosääntöä, eikä hankintaohjetta ei ole tarpeen päivittää tältä osin. Viranhaltijoiden, paikallisten yrittäjien ja luottamusmiesorganisaation välistä tiedonkulkua ja viestintää tulevista urakoista on lisätty entisestään.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Jarkko Salonen
Päätösehdotus	Kunnanhallitus merkitsee tiedoksi aloitteen johdosta tehdyt toimenpiteet ja esittää valtuustolle, että aloite todetaan loppuun käsitellyksi.
Päätös	Kunnanhallitus hyväksyi kunnanjohtajan ehdotuksen yksimielisesti.